

Krav om yrkesvaksinasjon ved sykehjem og helsehus i Oslo

Steffen Rame Wulfsberg

Jurist

Avdeling HR

Oslo kommune Sykehjemsetaten

Hvem er Sykehjemsetaten?

- Oslo kommunes nest største etat
- Landets største drifter av heldøgns pleie- og omsorgstjenester
- Drifter fire helsehus og 36 langtidshjem. 21 driftes av kommunen, og 15 driftes av private (ideelle virksomheter)

Hvem er Sykehjemsetaten?

- Behandler årlig cirka 8 000 pasienter og langtidsbeboere.
- Cirka 10 000 medarbeidere på Oslos langtidshjem og helsehus (inkludert private driftere), og cirka 100 medarbeidere i etatens administrasjon
- Det er cirka 3900 heldøgns plasser og 380 dagplasser i Oslo
- Gir årlig helsetjenester til Oslos innbyggere for fem milliarder kroner.

Bakteppet: Covid-19 kom til Norge

- ◆ *«I dag kommer regjeringen med de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i Norge i fredstid. Tiltakene kommer til å ha stor innvirkning på vår personlige frihet. Det er tiltak som griper direkte inn i våre hverdagsliv og hvordan vårt samfunnsliv fungerer. Men nå er altså dette helt nødvendig»*
- ◆ *- Statsminister Erna Solberg*

Tiltak på sykehjem og helsehus

- Påbud om bruk av munnbind hele vekten for alle medarbeidere
- Bruk av visir, smittefrakk og hansker i direkte pasientkontakt
- Isolering og kohortisolering av beboere
- Besøksforbud overfor pårørende
- Lav terskel for sykefravær blant medarbeidere

Norge mottok første vaksineleveranse -helsepersonell skulle prioriteres

- Våre beboere var den mest sårbare gruppen mtp. smitte og koronasykdom
- Stort behov for vaksinasjon av våre medarbeidere
- Vaksineskepsis blant en del medarbeidere og kandidater til stillinger
- Holdningsarbeid overfor medarbeiderne
- Logisk brist mellom utdanning som helsepersonell og vaksineskepsis

Handlingsplan for et bedre smittevern

Tiltak 18

Oversikt over vaksinasjonsstatus blant helsepersonell:
Kommuner og helseforetak bør innen utgangen av 2020 ha oversikt over vaksinasjonsstatus blant eget helsepersonell.

Tiltak 20

Vaksinasjonsdekning mot sesonginfluensa blant helsepersonell i kommuner:
Kommunene skal bidra til at minst 75 prosent av ansatte i kommunal helse- og omsorgstjeneste med pasientkontakt årlig blir vaksinert mot sesonginfluensa.

Bakgrunn for smittevernteamets ønske om oversikt over vaksinestatus blant våre ansatte. Dette fikk ballen til å begynne å rulle.

Kunne vi kreve vaksinasjon?

- Koronapandemien gjorde oss også mer oppmerksom på hvor viktig vaksinasjon mot sesonginfluensa er, og vi så på mulighetene for å stille krav om det overfor våre medarbeidere i pasientnært arbeid
- Vi kunne ikke gjøre noe med arbeidsforholdet til eksisterende medarbeidere
- Vi kunne stille krav overfor kandidater til stillinger, studenter og elever i praksis

Arbeidsmiljøloven kapittel 9. Kontrolltiltak i virksomheten

§ 9-3. Innhenting av helseopplysninger ved ansettelse

- (1) «Arbeidsgiver må ikke i utlysningen etter nye arbeidstakere eller på annen måte be om at søkerne skal gi andre helseopplysninger enn dem som er **nødvendige for å utføre de arbeidsoppgaver som knytter seg til stillingen**. Arbeidsgiver må heller ikke iverksette tiltak for å innhente helseopplysninger på annen måte» (min utheving og kursivering).

Ingress i alle Sykehjemsetatens annonser

«Vaksinasjonsstatus mot Covid-19 og sesonginfluensa vil kunne bli tillagt **avgjørende vekt** i arbeidsgivers helhetsvurdering av kandidatenes personlige egnethet. Aktuelle kandidater vil bli spurt om vaksinasjonsstatus. Kandidatene er ikke pliktig å besvare arbeidsgivers spørsmål. Kandidater som ikke vil oppgi vaksinasjonsstatus vil bli ansett som uvaksinerte».

1. Vi kunne ikke kreve svar eller fremlegging av vaksinasjonsstatus fra Helsenorge, men kandidater som ikke svarte ble ansett for å være uvaksinerte
2. Vi gjorde unntak dersom det var medisinske årsaker til at de ikke kunne la seg vaksinere

Etatsdirektør Helge Jagmann til NRK

1. november 2021:

Jagmann forteller at de i Oslo nå etterspør vaksineinformasjon ved nyansettelser i Sykehjemsetaten.

– Mitt signal er at hvis du er mot vaksine, er kanskje ikke helse det området du skal jobbe i. Jeg tror vi må være så tydelige signaler og skulle ønske myndighetene også sa det.

– Dette gjelder både covid, men også influensa etter hvert. Dette er alvorlige sykdommer for de som bor på sykehjemmene våre og kan få fatale utfall. Så vi ønsker et tydeligere signal fra sentrale myndigheter om krav og forventning til vaksinerings.

Studenter og elever

- Hjemmel for krav om vaksinasjon: avtale
- Vi er ikke lovmessig forpliktet til å ta imot studenter og elever i praksis, men har plikt til å tilrettelegge for det
- Stilte derfor vaksinasjon som krav, og tilbød kandidatene gratis vaksinerings ved den institusjonen de skulle ha praksis
- Vi gjorde unntak dersom det var medisinske årsaker til at de ikke kunne la seg vaksinere

Hvordan håndterte vi eksisterende medarbeidere som var uvaksinerte?

- Vi hadde ikke ressurser til å gi dem andre arbeidsoppgaver hos oss

§ 9-1.Vilkår for kontrolltiltak i virksomheten

(1) «Arbeidsgiver kan bare iverksette kontrolltiltak overfor arbeidstaker når tiltaket har **saklig grunn** i virksomhetens forhold og det *ikke innebærer en uforholdsmessig belastning for arbeidstakeren*»
(Min utheving og kursivering)

Vi påla uvaksinerte medarbeidere å bruke smittevernutstyr, da det ikke lenger var påbudt for de vaksinerte.

Drøfting av tiltakene med tillitsvalgte

§ 9-2. Drøfting, informasjon og evaluering av kontrolltiltak

(1) Arbeidsgiver plikter så tidlig som mulig å drøfte behov, utforming, gjennomføring og vesentlig endring av kontrolltiltak i virksomheten med arbeidstakernes tillitsvalgte.

(2) Før tiltaket iverksettes, skal arbeidsgiver gi de berørte arbeidstakerne informasjon om:

- a. formålet med kontrolltiltaket,
- b. praktiske konsekvenser av kontrolltiltaket, herunder hvordan kontrolltiltaket vil bli gjennomført,
- c. kontrolltiltakets antatte varighet.

(3) Arbeidsgiver skal sammen med arbeidstakernes tillitsvalgte jevnlig evaluere behovet for de kontrolltiltak som iverksettes

Drøfting av tiltakene med tillitsvalgte

- Vi inviterte tillitsvalgte til drøfting i forkant
- Vi drøftet både kravene vi stilte overfor potensielle kandidater og eksisterende medarbeidere
- Vi har drøftet tiltakene jevnlig med alle fagforeningene i Sykehjemsetatens jevnlig 14f-møter – et drøftings- og informasjonsmøte for ledelsen og fagforeningene
- De tillitsvalgte har ikke hatt innvendinger mot tiltakene

Hvordan har det gått?

- Vi har avvist både studenter, elever og søkere til stillinger på bakgrunn av vaksinasjonsstatus
- Overraskende lite motstand – ingen har tatt rettslige skritt
- En del muntlige og skriftlige henvendelser fra vaksinemotstandere
- Institusjonene har videresendt henvendelser til meg
- Vi har svart ut med henvisning til Arbeidsmiljøloven kapittel 9 og FHIs anbefalinger
- Vi har fått henvendelser fra nabokommuner som vurderer tilsvarende løsning

Hvor står vi nå?

- I september 2023 fjernet FHI anbefalingen om at helsepersonell bør være vaksinert mot Covid-19
- Vi har tatt Covid-19 ut av ingressen til annonsene våre og fra intervjuguiden vår
- Vi stiller fortsatt spørsmål om vaksiner mot sesonginfluensa og holdning til vaksiner generelt. Dette er drøftet med tillitsvalgte

Takk for meg!

Steffen Wulfsberg

Jurist

Avdeling HR

Oslo kommune Sykehjemsetaten

